

FRÅN REDAKTIONEN

Välkomna till *Tidskrift för litteraturvetenskap* från Umeå!

Vad är det som är fult egentligen? Hur ful får konsten vara? Och litteraturvetenskapen? *Tidskrift för litteraturvetenskap* 2019:1 har tema fult, och vi bad om texter som förhöll sig till fulhet. Hur gestaltas fulhet – fula känslor, tankar, upplevelser, handlingar, människor, platser – i text? Hur ser fulhet ut? Finns det ful forskning? Temat började med en känsla av att tidskriften var på väg att bli fulare. Vi har valt att trycka enklare, på billigare papper. Inga tjusigheter. Ingenting som kostar. I takt med de beslutade pratade vi en hel del om fulhet, och om våra egna, fula känslor. Den stora frågan var hur mycket krassa, ekonomiska beslut som tidskriftsarbete fick handla om. Skulle vi få betalt? Hur viktig var den egna forskningstiden jämfört med tidskriftstiden (eller tid för nästa *Greenleaf*-avsnitt, för den delen)? Borde vi vara höjda över sådana fulheter? Ska vi skriva om dem, eller bara bita ihop och publicera?

När vi väl hade börjat prata om ett ful-tema kändes det självklart. Inte bara för att det tilltalade oss, utan också för att vi ville ha ett brett tema som kunde tolkas på olika sätt och därmed locka skribenter från olika discipliner. I tidskriftens första artikel analyserar Johan Örestig hur den svenska hiphop-gruppen Original Dunder Zubbis använder, uttrycker och utnyttjar fulhet. Genom en lallande polyfoni skapar gruppen en kollektiv röst som kan behålla makten över sin egen berättelse. Därefter analyserar Christian Lenemark hur seriemediet – genom sin kombination av text och bild – gestaltar självupplevda erfarenheter av cancer. Dessa berättelser värderas ofta som icke-litteratur, och är därigenom förbundna med det fula. Till fulhetstemat bad vi även Maria Jönsson om en essä. I ”Femton år av fulskrivning” beskriver Jönsson ett undervisningsmoment där studenter fått i uppgift att skriva ”fult”.

Vad händer i en sådan undervisningssituation? Och hur förändras den, när kursen blir en nätkurs och studenterna inte längre möts ansikte mot ansikte?

Det finns en hel del som är fint med *Tidskrift för litteraturvetenskap* också. En av de saker som vi vill värna om är att tidskriften – som en av få – bereder möjlighet att publicera litteraturvetenskapliga artiklar på svenska. Därför har vi valt att ha med en öppen sektion i numret, något som vi hoppas fortsätta med även i Umeås kommande nummer. Vi ser fram emot att läsa era artiklar inom alla möjliga ämnen.

I just det här numret har det slumpat sig så att artiklarna i den öppna sektionen nästan bildar ett eget tema, om modernitet, makt och mänsklighet. Svante Landgraf undersöker Sam J. Lundwalls *Fängelsestaden* och Piranesis *Carceri*-etsningar som en medieekologi, där materialiteten tematiserar upplösningen av gränser mellan människa och djur, natur och kultur, form och innehåll. Därtill publicerar vi två artiklar som jämför romaner från tidigt 1900-tal respektive 2010-tal med hjälp av ekokritik. Åsa Nilsson Skåve kombinerar ekokritisk och postkolonial teori i sin analys av Per Hallströms *Döda fallet* (1902) och Mikael Niemis *Fallvatten* (2012). I romanernas beskrivning av mänskligt skapade naturkatastrofer blottläggs maktstrukturer både tematiskt och språkligt, genom lager av förflutenhet och samtid. Andreas Hedberg studerar modernitetskritik och antropocentrism i Karl-Erik Forsslunds *Djur* (1900) och Helena Granströms *Det som en gång var* (2016). Genom sin jämförelse av verken visar Hedberg hur antropocentrismen blivit föremål för kritisk granskning i svensk skönlitteratur, samtidigt som han synliggör skiftningar i de upplysningskritiska naturskildringarna under perioden.

Förutom en fyllig recensionsavdelning – som sköts av vår utmärkta recensionsredaktion bestående av Umeå universitets litteraturvetardoktorander – lanserar vi sektionen Skamvrån. Här skriver forskare om skamkänslor och läsning, en idé som föddes i samband med temat men som vi tänkte fortsätta med även framöver. I det här numret finns texter av Tamara Andersson, Katarina Båth, Birgitta Holm, Sam Holmqvist, Markus Huss, Fanny Lindgren, Jerry Määttä, Anna Nordenstam och Sofia Pulls. Vill du vara med i Skamvrån i nästa nummer? Hör av dig till oss!

I och med 2019:1 tas *Tidskrift för litteraturvetenskap* över av Umeå universitet tillsammans med Mittuniversitetet. Huvudredaktionen finns i Umeå, men vartannat nummer kommer att göras av Sundsvallsredaktionen på Mittuniversitetet. Dit hör nästa nummer, 2019:2–3, som kommer att ha tema Litteratur och fascism. Därefter kommer ytterligare ett Umeånummer, med tema lyrik. Håll gärna utkik på vår hemsida och facebook för kommande Call for papers!

Att redaktionen flyttar mellan olika lärosäten ger den en bredd – det är en av *Tidskrift för litteraturvetenskaps* styrkor. Men de praktiska förutsättningarna har förändrats en hel del sedan tidskriften startade 1971. Inte minst saknar en allt större del av landets litteraturvetare fasta tjänster – bland annat vi som har gjort det här numret. Under de senare åren har redaktionerna ibland kunnat arbeta med tidningen inom ramarna för en tjänst, ibland inte. En del har fått betalt, andra har finansierat sin arbetstid genom att själva söka pengar, ytterligare andra har helt enkelt jobbat gratis. De praktiska förutsättningarna har alltså varit väldigt olika. En del arbetsuppgifter är inte heller helt enkla att flytta mellan redaktioner. De flesta som arbetat med *Tidskrift för litteraturvetenskap* kan vittna om hur mycket tid allt tar i början, innan några rutiner finns på plats. För att inte tala om hur många timmar som lagts på att leta en borttappad inbetalning till plusgirokontot, ett lösnummer som plötsligt inte finns eller en prenumeration som kommit bort. På Umeåredaktionen har vi den stora förmånen att få ta över ett VR-bidrag, vilket kommer att finansiera just prenumerationshanteringen under vår redaktionstid. Men vad händer när vår tid är slut? Ska allt börja om igen, och vem ska köra kartongerna med gamla lösnummer den gången? (Tack Lisa och Christian för att ni gjorde det nu!) Är det någon vits att vi

lägger en bit av vår budget på en hemsidesadress, om den kanske ändå bara kommer att ligga uppe i två år? Delar av redaktionsarbetet skulle onekligen må bra av lite långsiktighet. Frågan är bara hur det ska genomföras, av vem och för vilka pengar. Dessa frågor diskuterades intressant och initierat i den avgående redaktionens sista nummer, med temat Redaktionellt (som så klart finns att läsa i vårt arkiv på nätet). Kanske behöver alla Sveriges litteraturvetare fundera på hur vi vill att tidskriften ska fungera i framtiden. Den goda hjälp vi fått från Göteborgsredaktionen närmast understryker detta behov. Tack för svar på alla frågor och all praktisk hjälp!

Umeåredaktionen

Sam Holmqvist, Tamara Andersson, Sofia Pulls